

129. Torstaina 22 päivänä marraskuuta 1990

kello 16

Siv.

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Toinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi Amerikan yhdysvaltojen kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä 4379

Hallituksen esitys n:o 214
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 14
Suuren valiokunnan mietintö n:o 187

2) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1990 aikana 4380

Hallituksen esitys n:o 277
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 58
Suuren valiokunnan mietintö n:o 188

3) Ehdotus laiksi moottoriajoneuvoverosta annetun lain muuttamisesta .. 4398

Hallituksen esitys n:o 129
Toivomusaloite n:o 89
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 60
Suuren valiokunnan mietintö n:o 189

4) Ehdotus laiksi sähkölain muuttamisesta 4400
Hallituksen esitys n:o 203

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 61

Suuren valiokunnan mietintö n:o 190

Siv. 5) Ehdotus laiksi valtiokonttorista 4400

Hallituksen esitys n:o 238

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 56

Suuren valiokunnan mietintö n:o 180

6) Ehdotus laiksi eräiden kiinteistöjen vaihdosta valtion ja Arkkitehtitoimisto Veikko Juntunen Ky -nimisen kommandiittiyhtiön välillä ”

Hallituksen esitys n:o 245

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 57

Suuren valiokunnan mietintö n:o 181

7) Ehdotukset laiksi talletuspankkien toiminnasta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi 4401

Hallituksen esitys n:o 242/1989 vp.

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 8

Suuren valiokunnan mietintö n:o 182

8) Ehdotukset laiksi ulkomaalaisen oikeudesta omistaa suomalaisen luottolaitoksen osakkeita ja harjoittaa pankkitoimintaa Suomessa annetun lain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi 4404

Hallituksen esitys n:o 224

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 9

Suuren valiokunnan mietintö n:o 183

9) Ehdotus laiksi lääninoikeuslain 11 §:n muuttamisesta 4405

	Siv.		Siv.
Hallituksen esitys n:o 220		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 41	
Talousvaliokunnan mietintö n:o 11		Suuren valiokunnan mietintö n:o 194	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 184		16) Ehdotukset laiksi takaisinsaannista konkurssipesään sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi	4417
10) Ehdotukset laiksi kaavoitusalueiden jakolain, rakennuslain ja kiinteistörekisterilain 3 §:n muuttamisesta .	4405	Hallituksen esitys n:o 102	
Hallituksen esitys n:o 35		Toisen lakivaliokunnan mietintö n:o 13	
Lakialoite n:o 14/1988 vp.		Suuren valiokunnan mietintö n:o 195	
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 29			
Suuren valiokunnan mietintö n:o 185		Ainoa käsittely:	
11) Ehdotukset laiksi maanmittauslaitoksesta, laiksi jakolain muuttamisesta ja laiksi kaavoitusalueiden jakolain 2 a §:n 3 momentin kumoamisesta		17) Ehdotus muutoksista vuoden 1990 tulo- ja menoarvioon	4418
Hallituksen esitys n:o 199		Hallituksen esitys n:o 237	
Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 30		Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 59	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 186		Ensimmäinen käsittely:	
12) Ehdotus maaseutuelinkeinolaiksi		18) Ehdotukset laeiksi kansaneläkelain sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta	4430
Hallituksen esitys n:o 66		Hallituksen esitys n:o 205	
Toivomusaloitteet n:ot 792/1987 vp. sekä 596, 615 ja 641/1988 vp.		Lakialoitteet n:ot 58—60/1987 vp. sekä 107, 113 ja 116	
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 15		Toivomusaloitteet n:ot 1015/1987 vp., 672/1988 vp., 518, 548 ja 619/1989 vp. sekä 697, 708, 710 ja 796	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 191		Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 39	
13) Ehdotukset laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta	4411	Esitellään:	
Hallituksen esitys n:o 208		19) Hallituksen esitys n:o 269 laiksi virallisista kääntäjistä annetun lain 13 §:n muuttamisesta	4436
Lakialoitteet n:ot 28 ja 71/1989 vp.		20) Hallituksen esitys n:o 272 laiksi autorekisterikeskuksesta annetun lain muuttamisesta	„
Toivomusaloitteet n:ot 522/1989 vp. sekä 736 ja 787			
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 38		Pöydällepanoa varten esitellään:	
Suuren valiokunnan mietintö n:o 192		21) Laki- ja talousvaliokunnan mietintö n:o 31 hallituksen esityksestä laiksi metsästyslain muuttamisesta (HE n:o 198)	„
14) Ehdotukset laeiksi työttömyysturvain ja työttömyyskassalain muuttamisesta	4412		
Hallituksen esitys n:o 153			
Lakialoitteet n:ot 85 ja 92			
Toivomusaloitteet n:ot 681 ja 800/1988 vp. sekä 527, 530 ja 619/1989 vp.			
Sosiaalivaliokunnan mietintö n:o 40			
Suuren valiokunnan mietintö n:o 193			
15) Ehdotus laiksi työsuojeluhallinnosta annetun lain muuttamisesta	4416		
Hallituksen esitys n:o 212			

Siv.

22) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi kansainvälisen henkilövaihdon keskkuksesta (HE n:o 162) 4436

23) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 13 hallituksen esityksen johdosta koulutussopimustoimintaa koskevaksi lain-säädännöksi ja laiksi oppisopimuslain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain 28 §:n ja voimaantulosäännöksen muuttamisesta (HE n:o 195)

”

24) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 14 hallituksen esityksen johdosta laiksi valtion virkamieslain muuttamisesta (HE n:o 189)

”

25) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 16 hallituksen esityksestä laeiksi maidon väliaikaisesta kiintiömaksusta annetun lain 6 ja 27 §:n, maidon väliaikaisista tuotantokiintiöistä annetun lain sekä meijerikohtaisesta kiintiömaksusta annetun lain muuttamisesta ja voimassaoloajan jatkamisesta (HE n:o 149)

”

26) Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 17 hallituksen esityksestä laiksi pellonraivauksen rajoittamisesta (HE n:o 112)

”

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Hetemäki-Olander sekä edustajat Alho, Almgren, Antvuori, Hietala, Hilpelä, Joenpalo, Jokinen, Joupila, Joutsensaari, Junnila, Jurva, Järvenpää, Järvisalo, Jääskeläinen, Kanerva, Karkinen, Kauppinen, Kekkonen, Kempainen, Kettunen, Kietäväinen, Korkia-Aho, Kääriäinen, Lax, Miettinen, Mäkelä, Männistö, Nyby, Paloheimo, Puisto, Pystynen, Riihijärvi, Rusanen, Siuruainen, Soininvaara, Suominen, Taxell, Tähkämaa, Viinanen, Virolainen, Vistbacka, Vähänäkki, Väyrynen, Väänänen ja Zyskowitz.

Nimenhuudon jälkeen ilmoittautuvat edustajat Puisto ja Miettinen.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden takia ed. Maijala, virkatehtävien vuoksi ed. Nyby sekä yksityisasioiden takia edustajat Almgren, Jokinen, Joupila, Joutsensaari, Jurva, Jääskeläinen, Kettunen, Kietäväinen, Korkia-Aho, Kääriäinen, Mäkelä, Pystynen, Riihijärvi, Siuruainen, Taxell ja Vähänäkki, tästä ja huomises-ta päivästä sairauden vuoksi ed. Kekkonen, virkatehtävien takia edustajat Rusanen, Suominen, Viinanen ja Zyskowitz sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Joenpalo, Koistinen ja Väyrynen.

Uusia hallituksen esityksiä

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella kuluva marraskuun 16 päivästä ovat eduskunnalle saapuneet hallituksen esitykset n:ot 273—276, 278—283, 285—287, 289, 290 ja 295, jotka nyt on edustajille jaettu.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi Amerikan yhdysvaltojen kanssa tulo- ja varallisuusveroja koskevan kaksinkertaisen verotuksen välttämiseksi ja veron kiertämisen estämiseksi tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 214

Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 14

Suuren valiokunnan mietintö n:o 187

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 187. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus lisävaltuuksien antamisesta valtioneuvostolle lainanottoon vuoden 1990 aikana

Toinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 277

Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 58

Suuren valiokunnan mietintö n:o 188

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on suuren valiokunnan mietintö n:o 188.

Keskustelu:

Ed. Seppänen: Herra puhemies! Käsillä on asia, joka osoittaa, että hallituksen linja alentaa suurituloisten verotusta on johtamassa valtiontalouden erittäin suuriin vaikeuksiin. Ne verohelpotukset, jotka ollaan antamassa suurituloisille suomalaisille vuoden 1990 aikana, ovat ajaneet valtiontalouden nyt rahoitusvajaukseen. Valtiontalouteen tarvitaan lisää lainaa, jotta voitaisiin antaa suurituloisille ne verohelpotukset, jotka kokoomuksen ja sosialidemokraattien toimesta on haluttu heille antaa. Tämä on erittäin suuri ongelma ja koskee myös ensi vuoden valtion tulo- ja menoarviota, joka tuntuu olevan uudelleen elämässä eduskunnan ulkopuolella, eduskunnan käytävillä, jossakin muualla kuin siellä missä tulo- ja menoarviosta päätetään.

Herra puhemies! Kuulostaa lähes uskottomalta, että hallitus on tuomassa eduskunnalle lakiesityksiä, joiden perusteella muutetaan ensi vuoden tulo- ja menoarviota ja karsitaan joitakin sellaisia valtion meno-kohteita, joista aikaisemmin on päästy jo sopimukseen. Mielestäni olisi kovin kohtuullista, että eduskunnassa valtiovarainministeri käyttäisi puheenvuoron hallituksen suunnitelmista toimenpiteistä ja antaisi meille perustelut sille, että hallituksen ajama talouspolitiikka on ajautumassa tällaiseen konkurssiin, jonka seurauksena pitää hankkia lisää lainaa Suomeen. Sehän merkitsee, jos hankitaan lisää lainaa, että peritään vähemmän veroja. Siis vaihtoehtona on periä veroja tai

hankkia lisää lainaa. Nyt hallitus on mitä ilmeisimmin valinnut verohelpotusten rahoittamiseksi lisälainanoton linjan.

Valtiovarainministeri Louekoski ei ole eduskunnassa moneen viikkoon esitellyt hallituksen näkökantoja siitä, millainen talouskehitys maassa on käynnissä, eikä valtiovarainministeri siis ole tuonut eduskunnan keskusteluun itse asiassa lainkaan niitä perusteita, joiden takia nyt vaaditaan lainanottovaltuuksia lisättäväksi. Erityisen ongelmallista tämä asia on ensi vuoden tulo- ja menoarvion käsittelyn yhteydessä, jonka pohja tuntuu pettäneen hallituksen harjoittaman veropolitiikan seurauksena.

Yhdysvalloissa käytettiin sellaista talouspolitiikkaa, että luultiin verojen alennusten johtavan siihen, että valtion verotulojen kertymä lisääntyisi. Tämä oli se Lafferin käyrä, jota ed. Sasi on ansiokkaasti esitellyt eduskuntasalissa. Lafferin käyrään on osoitettu vääräksi, se on osoittautunut vääräksi. Jos Suomen hallitus on nyt käyttänyt samanlaisia teoreettisia perusteita budjettia laatiesaan, myös Suomen hallituksen politiikka, jonka perusteella veronalennusten on luultu johtavan verokertymän kasvuun, on nyt ajautunut konkurssiin, mitä osoittaa hallituksen eduskuntaan tuoma esitys lisälainan ottamisesta.

Tässä mielessä täytyisi ehdottomasti tarkistaa niitä valtion veroperusteita, joiden mukaan laman ollessa tulossa suurituloisille halutaan välttämättä kuitenkin antaa ne veronalennukset, joita tämä hallitus on ajamassa. Toivoisin, että siinä yhteydessä, kun vaihtoehtoina ovat budjetin karsiminen tai veropolitiikkaan puuttuminen, hallitus uskaltaisi uhmata sitä kokoomuksen linjaa, jonka mukaan suurituloisten korkein veroprosentti on 39. Se linja ajaa valtion velkaantumiseen, se ajaa lamakauden aikana valtion toimintakyvyn alenemiseen, ja itse asiassa se, että suurituloisille annetaan verohelpotuksia, tulee nyt tällä tavalla muille kansalaisille maksuun. Enää ei ole käynnissä se nousukausi, jonka avulla suurituloisille annettavat verohelpotukset on pystytty rahoittamaan, nyt ne menevät maksuun velanoton kautta. Tämä on sen tyyppinen linja, että sitä me emme voi hyväksyä.

Herra puhemies! Vasemmistoliitossa olemme pakotettuja hyväksymään käsillä olevat lisälainanottovaltuudet, koska täytyyhän val-

tion pystyä suoriutumaan niistä menoista, joita sille aiheutuu valtion toiminnan ylläpitämisestä. Sen takia emme tietystikään vastusta lainanottovaltuuksien lisäämistä. Mutta siinä vaiheessa, kun tulee vaihtoehtoja ensi vuoden osalta ja kun nämä asiat tulevat täällä laajempaan käsittelyyn, kiinnitän huomiota siihen, että lainan lisääntymisen vaihtoehtona on veropolitiikan remontti siihen suuntaan, että verot peritään niiltä, joilla on hyvä veronmaksukyky. Tältä osin verot pitäisi panna maksuun itse asiassa niille, jotka niitä aikaisemminkin ovat maksaneet ja joille tämä hallitus on nyt antamassa lisää rahaa käteen, jotta he voisivat käyttää ne rahat sellaisiin tarkoituksiin, jotka epäilemättä ovat elintason lisäämisen, hyvinvoinnin lisäämisen ja pahoinvoinnin torjumisen näkökulmasta tarpeellisia.

Herra puhemies! Toivoisin, että ministeri Louekoski, jota ei ole eduskunnassa viime viikkoina näkynyt, voisi käyttää puheenvuoron ja perustella taloudellisia vaikeuksia, joihin hallitus on Suomen valtionalouden ajanut, ja perustella myös lisälainanottotarvetta, jota käsillä olevat lainanottovaltuudet edustavat. Ministeri Louekoski, nyt ei enää riitä se, että asioista keskustellaan eduskunnan ulkopuolella. Meillä on kohtuullinen oikeus kansanedustajina tietää, millaiseen konkurssiin te olette valtion taloutta ajamassa.

Ed. Mäki-Hakola: Herra puhemies! Hallitus antoi neljä viikkoa sitten eli 26. lokakuuta lisäbudjetin. Sen menojen lisäykset olivat 2 116 miljoonaa markkaa. Tuolloin hallitus esitti budjetin katteeksi mm. liikevaihtoveron arvioidun kertymän lisäyksenä 1 800 miljoonaa markkaa. Leimaveroa arvioi valtioneuvosto kertyvän budjettiarviota vähemmän 1 380 miljoonaa markkaa, ja auto- ja moottoripyöräveronkin hallitus arvioi laskevan 1 200 miljoonaa markkaa. Tilanne on nopeasti heikkenemässä. Lisäbudjetin käsittelyn aikana eli parissa viikossa yllämainitut numerot ovat muuttuneet siten, että koko 1 800 miljoonan markan liikevaihtoveron lisäsarvio on ollut pakko valtiovarainvaltiokunnassa poistaa. Leimaveron tuotosta on alennettu valtiovarainvaltiokunnassa lisää 1 200 miljoonaa markkaa ja auto- ja moottoripyöräveron tuotosta 590 miljoonaa markkaa lisää. Siis kerralla tuloja noin 3,8

miljardin menojen katteeksi poistuu tulopuoletta.

Kun kuluvan vuoden tulo- ja menoarviota koskeva valtiovarainvaliokunnan budjettimietintö ennakoii valtionvelan nettokuoletukseksi 7 300 miljoonaa markkaa, onkin lisäbudjettien jälkeen pääluokan 36 eli valtionvelan nettokuoletus muuttunut 2 790 miljoonan markan nettolainanotoksi, eli karkeasti ottaen budjetin kate on heittänyt 10 miljardia markkaa kuta kuinkin tarkkaan. (Ed. Pekkarinen: Nyt on puheenjohtaja oikeassa!) — Se on paljon, se on paljon. Se on yli 7 prosenttia budjetin loppusummasta. Minä käytän tässä sanaa, että se on hurjaa menoa.

Kun tässä vaiheessa on mahdotonta lainsäädännöllisesti toimia tai menoja enää vähentämällä tasapainottaa, on pakko turvautua siihen helpoimpaan toimeen eli velanottoon. Totuuden nimissä on sanottava, että valtion velkaantuminen ei ole tällä kertaa mitenkään huolestuttava, päinvastoin valtionalous on velkaantumisen suhteen erittäin terveellä pohjalla tänä päivänä. Onhan valtionvelkaa viime vuosina markkamääräisestikin lyhennetty. Kun toisaalta bruttokansantuote on nopeasti noussut, velkamäärä suhteessa tähän on pienentynyt.

Toisaalta näin lyhyenä aikana tapahtunut jyrkkä käänne on huolestuttava. Se osoittaa, että rakenteellisesti verokertymien arvioinnissa on jotakin pahoin vialla. Pahemman tulevaisuuden varalta johtopäätöksiä on nopeasti tehtävä. Selvääkin selvempää on, että kehitys jatkuu samaan suuntaan ensi vuonnakin. Valtiovarainvaliokunta odottaakin valtioneuvostolta ratkaisua.

Ensisijaisten ratkaisujen tulisi koskea vähennyksiä tulevan vuoden budjettiin. Kaikkein edullisinta olisi, jos hallituspuolueitten eduskuntaryhmillä olisi kanttia tervehdyttää budjettia menoja vähentämällä. Usko tähän on kuitenkin puhujalla olematon. Näyteltiin täällä jo kaksi farssia tämän syksyn aikana. Ensimmäinen farssi olivat menojen lisäykset siinä vaiheessa, kun budjettiriihen savut tuskin olivat ehtineet hälvetä. Toinen farssi, joka kesti kuukauden, oli katteen hankkiminen menonlisäyksille. Tänä päivänä nähdään selvästi, kuinka farssinomaista lisäysmenettely eduskunnassa oli, menettely, joka ei perustu mihinkään sellaiseen, mitä parlamentarismissa normaalisti sovelletaan.

Budjettivähennykset eivät kuitenkaan yk-

sin kykene täyttämään näin suurta aukkoa, ei 15 prosentin lakeihin sitomattomien määrärahojen karsiminen yksin auta. Yhteiskunnan pitää toimia, ja useimmat lakiin sitomatomat määrärahat ovat välttämättömiä. Sanon kuitenkin tässä yhteydessä, että on budjetissa yksi määräraha, jota sietää karsia ja jossa miljardi ei haittaa, vaan parantaa Suomen vaihtotasetta. (Välihuutoja) — Kukin saa pohtia, mikä tämä määräraha on, mutta se on iso määräraha. (Min. Halonen: Maatalous vai armeija?)

Näkemykseni mukaan on pakko päätyä lakisäätöisen menojen karsimiseen. Hallituksen olisikin kiireesti, mieluummin jo ennen joulua, annettava joitakin ns. säästölakeja. Jos oppositio vastuuttomuudessaan äänestää ne yli vaalien, on voimakkaalla enemmistöhallituksella mahdollisuus saattaa ne voimaan vaalien jälkeen ja puremaan jo vaikka 1. heinäkuuta lähtien. (Ed. Hokkanen: Oikein!)

Kuntien uusi valtionosuusjärjestelmä on saatettava voimaan. Kuntien henkilöstömäärä on parissa vuosikymmenessä kolminkertaistunut ja ylittää 480 000. Kuntien on myös pakko tehostaa ja järjeyttää talouttaan. Varmaa on, että useimmilla kunnilla on tähän varaa. On toivottavaa, että eduskunnassa on paineenkestokykyä säätää valtionosuuslait jo ennen vaaleja tulemaan voimaan runsaan vuoden kuluttua. On merkittävää, että kuntien asioista vastaavilla alkaa ollakin yhä enemmän valmiutta tiukkaan taloudenpitoon. Tämä on pakko, muuten me hetken päästä vain palvelemme toisiamme ja katetta tuonnille tuova työvoima toimii ulkomailla.

Tässä yhteydessä, kun taantuma on lähtemässä matkaan näinkin voimakkaasti, on valtioneuvoston tarkoin harkittava, millä tavalla voidaan tukea vientiteollisuutta esimerkiksi sosiaaliturvamaksua sopivasti alentamalla. (Ed. Hokkanen: Oikea toimenpide!)

Edelleen julkisen talouden tilasta päättävien tulee muistaa, että ns. ilmaisia palveluja ei olekaan. Maksupolitiikan järjeyttäminen on edessä, ja terveyskeskusmaksu voi hyvinkin pian vaalien jälkeen olla vakavassa keskustelussa. (Vasemmalta: Älkää uhkailko!)

Mistä johtuu liikevaihto- ja leimaverojen sekä auto- ja moottoripyöräverojen näin nopea ja jyrkkä väheneminen? Suomen kansantalous on pari kolme viime vuotta pyöri-

nyt nopeilla kierroksilla: On ostettu ja myyty, on tienattu ja pantu menemään. Ulkomaan lainahanat avautuivat ja ostohalut. Pidätetyt ostohalut pääsivät valloilleen, säästämistämme putosi nollaan, ei sentään miinuksien puolelle niin kuin läntisessä naapurissamme. Seurauksena oli epäterveitä ilmiöitä, mm. ylivelkaantumista, hintojen nousua ja siitä seurannutta korkeaa korkoa.

Nyt on maailman laajuinen taantumavaihe korkean koron ohella lisännyt varovaisuutta, säästäminen on elpynyt, taloudellinen toimeliaisuus on vähentynyt, asuntoja on myymättä 15 000 kappaletta, kaupanteko on yleensäkin vähentynyt. Kaikki tämä on vaikuttanut näiden verojen kertymään. Sen sijaan tulo- ja omaisuusveron tuotto on edelleen nousussa. Siitä arvioidaan syntyvän lisäkattetta lisäbudjetille 1 400 miljoonaa markkaa. Välillisten verojen ja maksujen tuotto on kuitenkin laskenut niin paljon, että huolimatta tuloveron tuoton noususta valtiovarainvaliokunta on joutunut nostamaan valtioneuvoston lainanottovaltuudet 9 miljardista 12 miljardiin markkaan.

Herra puhemies! Valtiovarainvaliokunta odottaa valtioneuvostolta ratkaisuja siitä, millä tavalla tulevan vuoden budjettia aiotaan rahoittaa. Me odotamme sitä sen takia, että pääsisimme käsittelemään budjettia yksityiskohtaisessa käsittelyssä. Ellei ratkaisuja tämän viikon aikana voida toteuttaa valtioneuvostossa, on aivan turhaa luulla, että tulevan vuoden talousarvio voidaan eduskunnassa saada valmiiksi ennen joulua.

Ed. Seppänen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Minusta oli mielenkiintoista kuunnella ed. Mäki-Hakolan vaalipuhetta. Me tiedämme kokoomuksen vaaliohjelman ja itse asiassa hallituksen vaaliohjelman jo aikaisemminkin. Se on korkeat korot, se on postien lakkauttaminen, se on vaalien jälkeen palvelut liikevaihtoverolle, se on vaalien jälkeen kiinteistövero. Nyt saimme hallituksen vaaliohjelman uuden viidennen kohdan: se on vaalien jälkeen terveyskeskusmaksut käyttöön.

Ed. Mäki-Hakolaa täytyy kiittää siitä, että hän on niitä harvoja kokoomuslaisia kansanedustajia täällä, joka kertoo, missä mennään ja mitä aiotaan. Näköala terveyskeskusmaksujen palauttamisesta on mielenkiintoinen. Toivon, että ed. Mäki-Hakolan re-

hellisyys palkitaan ja tämä vaaliohjelman kohta tulee myös laajasti tunnetuksi kansalaisten keskuudessa.

Hämmästelän sitä, että ed. Mäki-Hakola nimitteli farssimaiseksi niitä piirteitä, kun hänen oma eduskuntaryhmänsä on ollut tekemässä muutoksia budjettiin. Kysyisin: Missä ed. Mäki-Hakolaa silloin pidettiin, kun hänen oma eduskuntaryhmänsä teki muutosesityksiä, ja mitä mieltä ed. Mäki-Hakola siinä tilanteessa oli ja mitä mieltä kokoomusryhmä on, oliko se farssimaista, mitä silloin tehtiin, se, mitä kokoomusryhmä on tehnyt ja hyväksynyt? En tiedä, onko yksimielisesti hyväksynyt, mutta kokoomusryhmän nimiin menee kaikki se, mitä ed. Mäki-Hakola nimittää farssiksi. Se on minusta kyllä hämmästyttävää, että ratsasteaan täällä monella hevosella yhtä aikaa.

Ed. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oli todella mielenkiintoista kuulla valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan äsken käyttämä puheenvuoro. Tämän puheenvuoron sisällössä haluaisin puuttua kuitenkin siihen kohtaan, jossa valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Mäki-Hakola totesi, että nyt hallituksen on syytä tehdä säästölaeista ja niitten säätämisestä esitys ja antaa opposition se mahdollisesti kaataa ja vaalien jälkeen vahva enemmistöhallitus voisi sen sitten käytännössä toteuttaa.

Minusta tämä on juuri sitä politiikkaa, johon tämä hallitus on koko toimintansa aikana syyllistynyt. Hallituksella olisi ollut mahdollisuus, ja keskusta on jopa sitä tilaisuutta oma-aloitteisesti tarjonnut, tehdä yhteistyötä eduskunnan opposition kanssa nimenomaan talouspolitiikassa sellaisten säästö- ym. toimenpiteiden löytämisessä, joista voitaisiin löytää yhteisymmärrys. Silloin aivan varmasti olisivat myös tulleet hoidetuksi esimerkiksi Suomen eläkeläiset, jotka tänä päivänä odottavat hyvin niukkaakaan eläketurvaansa korotusta. Siihen olisi ollut varaa toteuttamalla verouudistus vähän toisella tavalla. Siinä hallitus todella saa katsoa peiliin, koska verouudistus oli äärettömän epäosaallinen.

Sen sijaan yhtyisin lämpimästi ed. Mäki-Hakolan näkemykseen siitä, että sosiaaliturvamaksua tulisi alentaa teollisen toiminnan elvyttämiseksi. Sitä olisi pitänyt tehdä jo

aikaisemmin ja samoin olisi pitänyt löytää lääkkeitä vientiteollisuuden paremmaksi veltämiseksi. Meillähän kärsitään nimenomaan siitä, että kauppatase on äärettömän alijäämäinen. Ja kun sitä valitettavasti tällä hetkellä hoidetaan lähes vain korkean koron politiikalla, siitä kärsivät todella tilanteeseen syyttömät tahot kuten asuntovelalliset ja lapsiperheet.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Mäki-Hakola, valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja, totesi, että eduskunnan puitteissa on esitetty tiettyjä farsseja valtion ensi vuoden budjetin käsittelyn yhteydessä. Tuontapainen nimitys ehkä osittain pitää paikkansa, eikä siinä mitään. Mutta kun kuuntelin ed. Mäki-Hakolan puheenvuoroa, sieltä kyllä pilkahti tietynlainen farisealainen näkemys ja selittely näitten asiointen suhteen.

Puutun ainoastaan yhteen kohtaan. Ed. Mäki-Hakola sanoi, että mitään ilmaisupalveluja ei ole. Olen aivan samaa mieltä, että mikään palvelu ei ole ilmaista. Mutta maksuttomia palveluja sen sijaan saattaa olla ja meillä on. Esimerkiksi peruskoulutus on maksutonta. Mutta huomauttaisin vain, että esimerkiksi sivistysvaliokunnan porvarillinen enemmistö on sitä mieltä, että on ilmaisupalveluja. Se on kirjoittanut selontekolausmaansa, että esiopetus on ilmaista. Toisin sanoen nämä termit näyttävät menevän kyllä sekaisin porvarillisella puolella äärettömän usein.

Kun ed. Mäki-Hakola vaatii tiettyjä nyt maksuttomia palveluja maksullisiksi, kannattaa huomata, että sivistysvaliokunnan lausumassakin annetaan ymmärtää, että esiopetus tulisi siirtää maksulliseksi. Tämäntapainen linja ei kyllä ole vasemmiston näkemyksen mukaista.

Ed. Wahlström (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Oli todella mielestäni hyvin virkistävää kuulla ensimmäistä kertaa 3,5 vuoteen ed. Mäki-Hakolaa vanhassa vauhdissaan. Nimittäin aikaisemmin hän todella oli varmasti niitä värikkäimpiä hallituksen arvostelijoita tässä salissa ja nyt hän on havainnut, että tätä hallitusta on syytä arvostella aivan samallaärkevyydellä kuin hän aikaisemmin oppositiossa ollessaan teki. Liekö siinä vaalien läheisyys vaikuttanut?

Mutta todella tämä oli rajua arvostelua. Se oli suoranainen hätähuuto ja osoitti tämän hallituspolitiikan todellisen rappion. Tähän saakka on kehua retosteltu sillä, miten nimenomaan kokoomus, kykypuolue, kun on hallitukseen päässyt, kykenee talousasiat pitämään kunnossa. Nyt ainoa, mitä joudutaan toteamaan, on, että on 10 miljardin markan ero siihen, mitä pitäisi olla ja että pelkästään vanhoja keinoja joudutaan käyttämään niin kuin terveyskeskumaksua ikään kuin sillä voitaisiin ratkaista mitään talouspoliittista ongelmaa.

Ed. Mäki-Hakola totesi, että kuntien on pakko säästää. Totta kai kuntien on pakko säästää, kun valtio ei anna enää valtionosuuksia, kun valtio keventää rikkaiden verotusta niin, että kuntien on pakko nostaa veroäyriä eli siis koko ajan siirtää verotusta epäsosiaalisempaan suuntaan.

Mikäli hallituksella olisi järkeviä säästöläkkehdotuksia, esimerkiksi puolustusmateriaalin hankintaa koskevia, joissa voitaisiin säästää, niin varmasti ainakin me vasemmistoliittolaiset oppositiossa olemme valmiit niitä kannattamaan ja ehkä muitakin. Mutta sen kaltaiset säästöesitykset, joissa yleisesti ottaen lähdetään puhumaan hyvinvointipalvelujen karsimisesta, kyllä kohtaavat meiltä mitä jyrkintä vastustusta.

Ed. Laine (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Mäki-Hakola sen lisäksi, että arvosteli hallitusta, arvosteli hyvin voimakkaasti hallituspuolueiden eduskuntaryhmiä niistä, niin kuin hän sanoi, kahdesta farssista. Mutta ed. Mäki-Hakola unohti kolmannen. Viime viikolla jaettiin lehdistölokeroihin hallituspuolueiden eduskuntaryhmien sopimus satoihin menokohteisiin tehdyistä lisäyksistä, jotka ilmeisesti ovat ns. joululahjarahoja.

Kun ed. Mäki-Hakola puheenvuoronsa aivan lopussa pääsi esillä olevaan aiheeseen eli lisälainavaltuuksiin, olisin kuitenkin kysynyt, onko mitään järkeä tässä vaiheessa hyväksyä tätä kolmen miljardin lisäystä. Kun ed. Mäki-Hakola kertoi, että lyhyessä ajassa on 10 miljardin aukko syntynyt, eikö pitäisi pohtia sitten, millä tavoin valtiovarainvaliokunta omalta osaltaan aikoo tuon aukon täyttää?

Lopuksi toteaisin, että kun ed. Mäki-Hakola vaati sosiaaliturvamaksujen alenta-

mista, olen kovasti samaa mieltä pienten yritysten osalta, mutta en näe mitään tarvetta suurten yritysten sosiaaliturvamaksun alentamiseen. Ne voisivat kyllä maksaa sen osuuden, jonka nyt joutuvat pienet yritykset maksamaan.

Ed. Laaksonen (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Kiinnitin ed. Mäki-Hakolan puheenvuorossa huomiota siihen, että hänellä oli kovasti pyrkimystä hyökätä myös kuntien kimppuun puheenvuorossaan unohtamalla sen tosiasian, että noin sata kuntaa joutuu ensi vuonna korottamaan veroäyriään siitä syystä, että hallituksen politiikka kuntia kohtaan on ollut varsin nurjamielinen. Tiedetään, että veroratkaisu tietää lisärasitusta kunnille noin 1,2 miljardia markkaa. Sopi kysyä, mistä vielä ed. Mäki-Hakola räppää lisää kunnille supistuksia, kun tilanne näin on.

Nyt käsiteltävänä oleva asia lisävaltuuksien antamisesta ja sen yhteydessä esille tulleet seikat on tapahtunut todella nopeassa aikataulussa, ja se osoittaa sen, miten vauhtisokea tämä hallitus on ollut tilannearvioissaan. Nyt joudutaan painamaan jarrua sillä tavalla, että tehdään ilmeisesti hätäratkaisuja ajatellen tulevan vuoden varsinaista budjetia, jossa on ilmeisen suuria vaikeuksia löytää tasapainottamismahdollisuuksia sen vajeen kattamiseksi, mikä nyt ilmeisesti verotottoihin on olemassa, koska haarukka liikkuu 5—10 miljardin markan suuruusluokassa.

Herra puhemies! Ed. Mäki-Hakola jätti yhden mielenkiintoisen asian kertomatta eduskunnalle: Valtiovarainministeriö tänä päivänä valtiovarainvaliokunnalle esitti vielä lisävaltuuksien ottamista lisäbudjetin yhteydessä 100 miljoonaa markkaa nettolainan osalta, jolla katettaisiin valtionosuus työttömyyskassoille. Tämäkin kertoo sen, että työttömyyskassat lisääntyvän työttömyyden osalta ovat joutuneet ahdinkoon. Mutta tätä asiaa ei ole kuitenkaan käsitelty tässä yhteydessä. Kun valtiovarainministeri Louekoski valitettavasti ei ole paikalla, toivoisin, että ed. Mäki-Hakola omalta osaltaan pyrkisi kommentoimaan, miten mm. tämä asia ratkaistaan.

Ed. Mäki-Hakola (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Olen itse tämän puhee-

ni harkinnut ja itse sen pitänyt enkä ole siinä tarvinnut minkään puolueen neuvoja. Olen seurannut vain valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajana tilanteen kehittymistä ja katsen aiheelliseksi todeta tämän tässä vaiheessa, kun korjausmahdollisuudet vielä ovat olemassa.

Kun täällä on vasemmalta niin voimakkaasti tuotu esiin maksuttomat palvelut, haluan todeta, että maksuttomia palveluja on itäisessä ystävänaapurissamme. Siellä niitä on ollut, ja voidaan nyt jälkeinpäin todeta, ovatko ne tuoneet hyvinvointia vai eivät. (Ed. Wahlström: Suomen valtion lainoista nyt on puhe!) Kova markka tuo hyvinvointia eikä inflatorinen menettely tai ilmaiset palvelut. Näin se on, ed. Wahlström.

Mitä keskustan vaihtoehtoihin tulee, täytyy sanoa, että niitä ei ole esitelty. Olen hyvin herkällä korvalla yrittänyt kuulla, mitä te esitätte. Minä olen kuunnellut teidän välikysymyksiänne, jotka ovat miljardikaupalla olleet vaatimassa lisää menoja ja uudestaan lisää menoja. Tällaisia ne vaihtoehdot reaalisesti ovat olleet.

Sosiaaliturvamaksua ei ole katsottu hallituksen taholta ilmeisesti aiheelliseksi nostaa ennen tupo-ratkaisun saattamista satamaan sen takia, että työnantajat ovat antaneet palkkojen liukua ja olisi ollut suuri vaara, että sosiaaliturvamaksu olisi samassa yhteydessä syöty, kun tupo-ratkaisua on neuvoteltu. On viisaampaa ottaa tämä käsitteilyyn vasta nyt, kun tulopoliittisissa ratkaisuissa on päästy lopputulokseen.

Ed. Pekkarinen: Arvoisa puhemies! Kun keskustan edustajat hallituksen ensi vuoden budjettiesityksen lähetekeskustelussa arvioivat hallituksen budjettiesitystä, epäilivät budjetin perusteita ja niitä talouspoliittisia näkemyksiä, mitä hallitus esitti, sai keskustasta tuossa vaiheessa vastaansa luonnollisesti hallituspuolueiden edustajia ison rivin. Näiden joukkoon kuului myös valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Pentti Mäki-Hakola. Hän oli jakamassa muiden hallituspuolueiden kansanedustajien kanssa sitä käsitystä, että keskustan arviot budjetista, talousnäköymistä lähimmille ajoille jnp. ovat silkkaa mustamaalasta eivätkä pidä paikkaansa eikä valtiontalouden tai kansantalouden tila olisi likimainkaan sellaista, mitä keskustan toimesta tuossa vaiheessa arvioitiin.

Tänä päivänä tässä salissa valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Mäki-Hakola jyrisee ikään kuin muut olisivat tehneet virheitä viime kuukausien aikana kuluvan vuoden ja ensi vuoden budjettinsa rakentelemisessa. Ei näin helppoa politiikka kerta kaikkiaan voi olla. Tuollaisesta jää kiinni. Moralisoimalla oppositiota, joka arvioi hallituksen budjetti-perusteet vääriksi muutama kuukausi sitten, ed. Mäki-Hakola itse asiassa sitoutui itse niihin arvioihin, mitä hallitus tuossa vaiheessa oli tehnyt. Tuossa vaiheessa näin ollen ed. Mäki-Hakola moralisoi todella hallituksen arvostelijoita ja on nyt kovin sanoin jyrisevässä joidenkin suuntaan ikään kuin jotkut olisivat tehneet joitakin ratkaisevia virheitä. Ed. Mäki-Hakola itse on näihin päiviin asti ollut sitoutunut siihen hallituksen budjetti- ja talouspoliittiseen linjaan, mitä hallitus tässä talossa on läpivienyt.

Nyt on tapahtumassa kaiken kaikkienensa se, mistä keskusta varoitti jo kuukausia sitten. Hallituksen talouspolitiikan perusteet ovat murtumassa, ja tästä ensimmäinen esimerkki, joka eduskuntaan asti yltää, on se, että edes kuluvan vuoden niitä tuottoja, mitä hallitus arvioi budjetissaan, ei kerta kaikkiaan tule ja nämä budjettiaukot täytyy jollakin tavalla nyt täyttää.

Hallitus on tarttunut siihen keinoon, mikä esityslistassa olevassa asiassa meille kerrotaan, eli hallitus on lisäämässä lainanottovaltuuksia ottamalla lisää lainaa lähes 3 miljardin markan verran. Eikä tässä vielä kaikki, vaan tiedossa todella on, että ensi vuoden varsinaisen budjettiesityksen osalta ollaan tilanteessa, jossa budjettiaukko on vielä paljon suurempi, arvioiden mukaan ainakin 5—6 miljardia markkaa, kenties vielä tätäkin suurempi. Nähtäväksi jää, millä keinoin ensi vuoden varsinaisen budjettiaukon täyttämisen hallitus aikoo suorittaa.

Näiltä osin voi yhtyä niihin ajatuksiin, mitä ed. Mäki-Hakola täällä esille toi, ajatuksiin siitä, jos oikein ymmärsin, että koko aukkoa ei pitäisi valtion lainanottoa lisäämällä täyttää, vaan toimiksi, mitä tässä tarvitaan, pitäisi tuoda myös erilaisia säästötoimia sellaisista kohteista, missä voidaan säästöjä järjestelmällisesti suorittaa.

Ed. Mäki-Hakola puheenvuorossaan alleviivasi sitä, että valtiontalous olisi viime vuodet kaikesta huolimatta ja huolimatta siitä, että kansantalous on mennyt päin

seiniä, mennyt jollain merkittäväällä tavalla myönteiseen suuntaan. (Ed. Mäki-Hakola: Kyllä!) Haluan tähän todeta, että sen jälkeen, kun tänä päivänä tässä ja ilmeisesti muutaman päivän päästä sitten lopullisesti hyväksytään 3 miljardin markan suuruinen lainanottovaltuuksien lisäys ja jos hallitus tuo 5—6 miljardin markan lainanottovaltuuksien lisäyksen pian eduskuntaan, ensi vuonna Suomen valtion velan määrä nousee korkeammalle, ed. Mäki-Hakola, kuin se markkamääräisesti on koskaan Suomen historian aikana ollut. Ed. Mäki-Hakola, teidän hallituksenne aikana näin on käymässä! (Ed. Mäki-Hakola: Ei sitä vielä ole tapahtunut!)

Minä myönnän sen, että bkt-osuutena velan määrä ei tule olemaan vielä niin korkealla tasolla kuin se joskus aikaisemmin on ollut, mutta minulla on täällä hallituksen budjettikirjasta sivun Y 43 kuvio 10, joka kertoo valtionvelasta. Kun tähän 54—55 miljardin valtionvelan määrään lisätään nämä miljardit, mitkä tänään ja lähipäivinä lisää valtionvelkaa otetaan, ed. Mäki-Hakola, sen jälkeen valtionvelan määrä on reilusti korkeammalla kuin se kertaakaan Suomen historian aikana on ollut. Toivoisin, että ette kovin monta kertaa tämän jälkeen ylipistelisi tällä asialla tässä salissa.

Mitä tulee ensi vuoden budjetin ylijäämäisyyteen, kun hallitus esitteli budjettiesityksensä, sen ainoa kestävältä tuntuva elementti sen omasta mielestä budjettia kehuessaan oli se, että budjettiesitys on ylijäämäinen. Näiden ratkaisujen seurauksena, joihin hallitus on nyt joutumassa, ollaan päätyvässä siihen, että hallituksen ensi vuoden budjettiesitys ei ole edes ylijäämäinen. Hallituksen budjettikirjaan on kirjoitettu, että se on ylijäämäinen 8,5 miljardia markkaa. Nyt, jos käy niin, että valtionvelkaa lisätään esimerkiksi 5 miljardilla markalla, mikä on hyvin todennäköistä ja mahdollista, ja kun sen lisäksi otetaan huomioon se, että budjettiesityksessä tuloutetaan valtiolle 4,77 miljardia markkaa viime vuonna perustetun eläkerahaston tuloja, hokkuspokkustempu, päädytään siihen, että tosiasiasa edes tuo kortti, minkä hallitus valtikortiksi halusi maalata, että budjetti olisi ylijäämäinen, ei pidä paikkaansa, vaan ensi vuoden budjetista tulee alijäämäinen.

Kaiken kaikkienensa nämä valtionlainan lisäystarpeet, budjetin päätyminen alijäämäisyyteen tosiasiasa tässä tilanteessa, kertovat

todella pieleen menneestä talouspoliittisesta linjasta ja talouspolitiikan hoidosta. Tilanteessa, jossa nyt ollaan, syödään tosiasiasa sitä elvytysvaraa, mikä valtiontaloudessa pitäisi välttämättä olla lähiaikoina, jolloin Suomen talous on sukeltautumassa ensiksi selvään taantumaa ja kohta taantumaa jälkeen myös selvään lamaan.

Arvoisa puhemies! Tietyllä tavalla ilahtuneena siitä, että ed. Mäki-Hakola osoitti rohkeutta puhua kriittisellä äänellä tästä hallituksen talouspoliittisesta linjasta, tulin korokkeelle näitä ajatuksia kertomaan, mutta samalla hieman surullisella mielellä siitä, että valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja muutama kuukausi sitten samoista sanoista, mitä hän nyt itse täällä lausuu, moitti, kun silloinen oppositio, tämänkin päivän oppositio, keskusta, suurin piirtein samanlaisia ajatuksia tässä salissa sanoi. Minä uskon ja ilmeisesti niin onkin, että näiltä osin ennen pitkää ed. Mäki-Hakola tulee keskustalaisille linjoille. Parempi käännös on toki tehdä myöhään kuin ei milloinkaan, parempi nyt, kuin että sitä ei koskaan tapahtuisi!

Ed. Puisto merkitään läsnä olevaksi.

Ed. Sasi: Herra puhemies! Uskon kyllä nyt todellakin, että ed. Seppänen on sosiaalisti. Hän oli täällä huolissaan vain valtiontaloudesta ja valtion kassan riittävydestä, mutta ei hän puhunut lainkaan kansalaisten hyvinvoinnista. Ainoa, mitä hän kansalle tarjosi, oli korkeammat verot, joten näin sitä valtion näkökulmasta ed. Seppänen katselee maailman menoa.

Haluaisin kuitenkin keskustelussa korostaa sitä, että me emme ole minkään maailmanlopun edessä, vaan meidän täytyy muistaa, että kahtena edellisenä vuonna kansantalouden kasvu Suomessa on ollut yli 5 prosenttia ja Suomessa kasvu on ollut toiseksi nopeinta Japanin jälkeen. On selvää, että näin voimakas ja suuri kasvu ei voi ikuisesti jatkua, vaan jossakin vaiheessa kasvuvauhdin täytyy pysähtyä. Tälläkin hetkellä vielä näyttää siltä, että ainakaan taantumaa ei tule niin, että kasvukehitys olisi negatiivista, joten tässä suhteessa on kyse vain kasvun hidastumisesta.

Ed. Seppänen väitti, että ns. Lafferin teoria on varsin virheellinen ja se, että Yhdysvalloissa aikoinaan ja muissa Länsi-Euroopan maissa sen jälkeen on veroasteikkoja pudotettu, olisi johtanut Suomessa taantumaan vuosina 1990 ja 1991. On selvää, että tämä väite on täysin väärä. Haluan korostaa erityisesti sitä, että jos katsotaan taloushistoriaa, niin tuskin on mitään niin voimakasta hyvinvoinnin kasvun kautta kuin 1980-luku.

Juuri 1980-luvulla hyvinvointi kaikissa Länsi-Euroopan maissa, Yhdysvalloissa ja Kanadassa on lisääntynyt ennennäkemättömällä tavalla. Mistä tämä johtuu? Nimenomaan siitä, että 1980-luvun alusta lähtien on näissä kaikissa teollistuneissa maissa sovellettu Lafferin oppia eli pyritty alentamaan lisäveroprosentteja, jotta ihmisten kannattaisi tehdä enemmän työtä ja olla ahkeria ja jotta he saisivat itselleen myös jotain hyötyä toiminnastaan.

Mikä on ollut kaikkein merkittävin tulos tästä kehityksestä? Kun länsimaissa kehitys on mennyt voimakkaasti eteenpäin ja ne ovat ottaneet valtavan taloudellisen eron suhteessa sosialistisiin maihin, niin sosialismissa, jossa ei noudatettu näitä oppeja, on kehitys ollut paikallaan tai jopa taantunut, mikä on johtanut siihen, että kun idässä on nähty, kuinka lännessä on menty eteenpäin markkinatalouden kaudella, on syntynyt kapina, on syntynyt vapautusliike ja on syntynyt demokraattinen vallankumous, jonka jälkeen näistäkin maista, entisistä sosialistisista maista, on tullut markkinatalousmaita. Näin merkittävä on Lafferin teoria minun mielestäni ollut.

Ed. Seppäselle haluan todeta, että kun hän nyt ehdottaa laman torjumiseksi korkeampia veroja, niin oppi on toki täysin väärä tässä suhteessa. Mitä nyt pitäisi tehdä, on se, että pyritään lisäämään kulutuskysyntää, ja kaikkein tarkoituksenmukaisimmin se voi tapahtua nimenomaan siten, että alennetaan veroja, jolloin kansalaisille jää entistä enemmän palkastaan käytettäväksi, jonka he voivat käyttää kuluttamiseen ja tällä tavalla edesauttaa taloudellista kasvua ja hyvinvointia. Jotta tällä kertaa ei tarvitsisi viitata Lafferiin tai markkinaliberalismiin, voin todeta, että tätä mallia jo aikoinaan esitti Yhdysvaltain presidentti John F. Kennedy 1960-luvun alussa, jos hänen nimensä ed. Seppäselle kelpaisi.

Tässä tilanteessa ei pitäisi tehdä niin kuin vasemmalta laidalta esitettiin, että ainakaan teollisuudelle ei pitäisi antaa mitään erinomaista. Nyt tilanne on se, että tässä tilanteessa nimenomaan avointa sektoria, sitä sektoria, joka kilpailee kansainvälisillä markkinoilla, pitäisi pyrkiä tulemaan vastaan siten, että tällä sektorilla on entistä paremmat kilpailuedellytykset, jotta me voimme viedä entistä enemmän ja saattaa tällä tavalla sekä kauppataseemme että vaihtotaseemme tasapainoon ja tällä tavalla myös lisätä omaa hyvinvointiamme ja työllisyyttä tässä maassa.

Kun tänne sektorille täytyy panostaa, niin jos jostakin täytyy ottaa pois, niin se on nimenomaan suljettu sektori, yhteiskunnan kontrolloima sektori, jolla ei ole kilpailua. Siellä pitää pyrkiä kustannukset pitämään kurissa, jotta resurssit voidaan entistä paremmin ja tehokkaammin jatkossa jakaa.

Täällä mm. ed. Anttila eräiden muiden edustajien ohella väitti, että nykyisten taloudellisten ongelmien syy on epäonnistuneessa ja epäsosiaalisessa verouudistuksessa. Haluaisin tältä osin vain todeta, että tämänkin viikon aikana on verojaostossa kuultu asiantuntijoita verouudistuksen taloudellisista vaikutuksista ja tulonjakovaikutuksista. Tutkija Harri Ruutu verohallituksesta ehkä luotetavimman arvion esitti esittäessään, että jos täytyy löytää kuoppa niiden joukossa, jotka ovat vähiten hyötäneet verouudistuksessa, niin se on ryhmä, jonka tulot ovat tasolla 100 000—150 000 markkaa.

Kun täällä erityisesti eräältä taholta on väitetty, että suurin häviöjärjestelmä verouudistuksessa ovat pienituloiset yksinhuoltajat, niin haluan todeta tässä yhteydessä, että valtiovarainministeriön selvityksen mukaan tämä ryhmä on kaikkein suurin voittaja veroasteen aletessa kokonaista 5 prosenttiyksikköä. Mutta myös sosiaalitoimistoissa ja virastoissa, kun on tehty laskelmia, on voitu havaita, että pienituloiset yksinhuoltajat ovat selvä hyötyjärjestelmä sosiaalisten tulonsiirtojen ja verouudistuksen kautta, ja tämän joutui myös Yksinhuoltajaliiton edustaja verojaostossa myöntämään. Sen sijaan, mitä tulee suurempituloisiin yksinhuoltajiin, näiden osalta voidaan todeta, että hyöty on selvästi pienempi kuin keskimääräisin kansalaisilla.

Herra puhemies! Lopuksi haluan vain todeta, että tällä kertaa merkittävää on se, että lisäbudjetin osalta on voitu tulopuolelle mer-

kitä rehelliset tiedot, tiedot siitä, mikä on todellinen tulokertymä. Osittain tämä on tapahtunut valtiovarainvaliokunnan kehoksesta, mutta olennaista on se, että luvut ovat oikeat. Haluan korostaa sitä, että eräissä aikaisemmissa yhteyksissä eduskunnassa on yleensä jouduttu kiistelemään siitä, ovatko luvut oikeita vai ei, kun hallitus on pyrkinyt peittelemään epäonnistumistaan väärillä luvuilla, osoittamaan, että tulokertymä on tiettyssä tilanteessa joko liian suuri tai liian pieni. Mutta tällä kertaa olemme kaikki ainakin yksimielisiä siitä, että arvioitu tulokertymä on varsin oikein arvioitu lisäbudjetin mukaisesti.

Haluan myös korostaa sitä, että tämä hallitus on valmistautunut tulevaan taloudelliseen tilanteeseen sillä tavalla, että on hyvänä suhdanneaikana pyritty keräämään rahaa varastoon niin, että voidaan suhdannepoliittikkaa harjoittaa ja kehitystä tasaannuttaa, ja yhtenä esimerkkinä tästä on valtion eläkerahasto, jota tässä tilanteessa todennäköisesti tullaan käyttämään hyväksi.

Haluan vielä lopuksi korostaa sitä, että ei pitäisi luoda lamamielialaa liian voimakkaasti, koska totuus on se, että lamamielialan luominen merkitsee sitä, että meille entistä helpommin syntyy lama ja se lama saattaa selvästi syventyä. Haluaisin korostaa, että psykologia on erittäin tärkeitä. Silloin kun hallitusryhmät neuvottelivat budjettimuutoksista täällä, mikä oli seuraus siitä? Saatiin monia hyviä asioita hoidettua, mutta vapailta rahamarkkinoilla korkotaso nousi tuon keskustelun, sähläyksen, ansiosta 1 prosenttiyksikön.

Tilanne on se, että vaikka me säätäisimme minkälaisia lakeja, talouselämän lainalaisuuksia ei voida unohtaa ja tietty sählinki, tietty mielialan luominen, selvästi helposti johtaa negatiivisiin tuloksiin. Ainakin minä voin nähdä, kun ed. Seppänen täällä puhuu tulevasta lamasta ja sen aiheuttamista vaikeuksista, kuinka joka kerta tähän maahan syntyy muutama työtön hänen puheidensa seurauksena.

Ed. Pekkarinen (vastauspuheenvuoro): Näyttää jotenkin siltä, että kokoomuksella on jäsentenväliset meneillään. Ed. Sasi moitti aika voimakkein sanoin valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajaa, ed. Mäki-Hakola. Käytännössä noin nuo puheet voi tulkita.

Varsinaisesti kuitenkin halusin tarttua pariin ed. Sasin väitteeseen. Hän kertoi, että kasvu on viime vuosina ollut näin ja näin monta prosenttia. Tottahan se on, että näin on ollut. Miksi näin on ollut? Siksi, että hallitus tiettyssä suhdannetilanteessa lähti monin eri tavoin entisestään lyömään lisää löylyä. Seurasi raju ylikysyntä ja näiden ongelmien syntyminen, joiden kanssa tällä hetkellä painitaan. Seurasi myöskin taloudellinen kasvu, joka nojaa hyvin suuressa määrin Suomen kansantalouden rajuun velkaantumiseen. Suomen kansantalous parina vuonna peräkkäin on nettovelkaantunut kumpanakin erikseen ulkomaille noin 30 miljardin markan verran. Eli Suomi on kasvuaan kiihdyttänyt viimeisen parin vuoden aikana velkaantumalla eli tulevaisuuden kustannuksella, lähivuosien kustannuksella. Nyt me maksamme muutamien vuosien aikana sitä taakkaa, joka synnyttiin tämän vuoden, edellisen ja sitä edellisen vuoden aikana.

Ed. Sasi tarjoi kyllä omia lääkkeitään siitä, mitä nyt tässä tilanteessa talouden tervehdyttämiseksi pitäisi tehdä. Minä en sinänsä ed. Sasiin monessa asiassa luota, mutta nyt on käymässä niin, että kun lääkkeitä tarjoavat tällaiset tohtorit, joiden lääkkeitä tässä on maisteltu viimeisten vuoden tai kahden aikana, niin näihin lääkkeisiin ei, ed. Sasi, enää kukaan voi uskoa ja luotaa.

Ed. Pulliainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Sasi puhui sinänsä aivan oikein lamapsykologiasta. Mutta hän ei lainkaan itse innostuksessaan huomannut sitä, että hän aloitti puheenvuoronsa laman torjunnalla käyttäen erittäin voimakkaita ilmaisuja. Hän puheenvuoronsa keskiosassa puhui asiasta ja huipensi vielä loppupuolella lamantorjuntapuheeksi. Eli itse hän ruokki sitä kuvaa, että häntä eniten askarruttaa juuri lamapsykologia. Näin siinä sitten käy, että siitä tuleekin keskeinen instrumentti koko tässä keskustelussa. Pitäisi vähän miettiä, mitä sanoo.

Ed. Helle (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiinnitin huomiota samaan kuin ed. Pulliainenkin ed. Sasin puheenvuorossa. Hän aloitti sillä, että ei olla sentään minkään maailmanlopun edessä. Mutta tuntui siltä, että ratkaisut ongelmiin, joita edessä joka tapauksessa on, ovat lamaoireita tai

mitä ovatkin, näyttävät olevan hallituspuolueilla hyvin vähissä. Ed. Sasin mukaan näytti olevan yksi: psykologia oli vastaus. Ja olen lukenut eräistä hallituspuolueiden edustajien hyväksymistä lausumista, että toinen ratkaisu ovat kristilliset arvot. Näillä kahdella asialla ilmeisesti pyritään hoitamaan tämä ongelma tyystin.

Ed. Miettinen merkitään läsnä olevaksi.

Toinen varapuhemies: Täysistunto keskeytetään kyselytunnin ajaksi ja sitä jatketaan kello 17.30. Kyselytunti alkaa kello 17.

Täysistunto keskeytetään kello 16.54.
